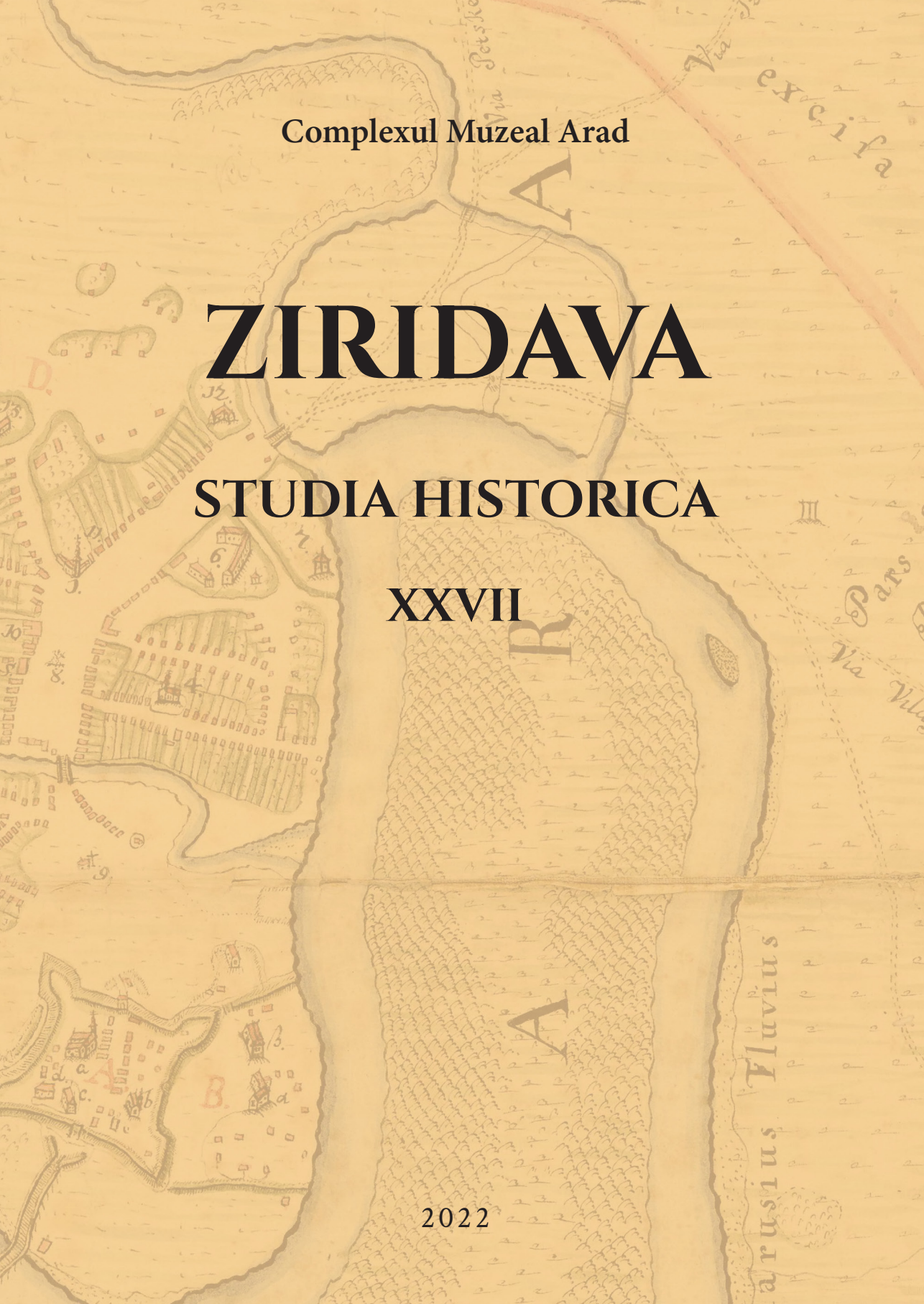

A detailed historical map of Arad, Romania, serves as the background. The map is rendered in a sepia tone with black and red ink. It shows the city's layout, including the Danube River (Fluvius Danubius) flowing through it. Various landmarks are labeled with letters and numbers, such as 'A', 'B', 'C', 'D', 'E', 'F', 'G', 'H', 'I', 'J', 'K', 'L', 'M', 'N', 'O', 'P', 'Q', 'R', 'S', 'T', 'U', 'V', 'W', 'X', 'Y', 'Z', 'A', 'B', 'C', 'D', 'E', 'F', 'G', 'H', 'I', 'J', 'K', 'L', 'M', 'N', 'O', 'P', 'Q', 'R', 'S', 'T', 'U', 'V', 'W', 'X', 'Y', 'Z'. The map also shows the city's fortifications and the surrounding landscape.

Complexul Muzeal Arad

ZIRIDAVA

STUDIA HISTORICA

XXVII

2022

COMPLEXUL MUZEAL ARAD

ZIRIDAVA
STUDIA HISTORICA
XXVII

Editura MEGA
Cluj-Napoca, 2022

**Proiect editorial coordonat de Complexul Muzeal Arad
și susținut financiar de Consiliul Județean Arad**

Consiliul de redacție:

Redactori: SORIN OVIDIU BULBOACĂ, FELICIA ANETA OARCEA

Secretari de redacție: IOAN PAUL COLTA, ADRIANA PANTAZI, ANIKÓ WITMAN

Consiliul științific:

JOSEF WOLF, Institutul pentru Istoria și Geografia Regională a Șvabilor Dunăreni, Tübingen, Germania; OVIDIU PECICAN, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca; MIRCEA MĂRAN, Școala de Studii Înalte pentru Educatori „Mihailo Palov”, Vârșeț, Serbia; ANDREEA EMBER, Centre des Monuments Nationaux, France; EUSEBIU NARAI, Universitatea de Vest Timișoara; CAMIL PETRESCU, Universitatea de Vest Timișoara; ANDREI FLORIN SORA, Universitatea din București, Societatea de Științe Istorice din România; LAURENȚIU ȘTEFAN SZEMKOVICS, Arhivele Naționale Istorice Centrale, București; CORNELIU PĂDUREAN, Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad; ANDREI ANDÓ, Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad; MARIUS IOAN GREG, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad; DORU SINACI, Biblioteca Județeană „A. D. Xenopol” Arad; DUMITRU TOMONI, Societatea de Științe Istorice din România.

*In Romania, the periodical can be obtained through subscription or exchange,
sent as post shipment, from Museum Arad, Arad, Piata G. Enescu 1, 310131, Romania.
Tel. 0040-257-281847.*

ZIRIDAVA. STUDIA HISTORICA

Any correspondence will be sent to the editor:

MUSEUM ARAD

Piata George Enescu 1, 310131 Arad, RO

e-mail: office@museumarad.ro

The content of the papers totally involve the responsibility of the authors.

Persoane de contact:

Dr. Sorin Ovidiu Bulboacă: sorin_bulboaca@yahoo.com

Dr. Felicia Aneta Oarcea: felly_oarcea@yahoo.com

Dr. Ioan Paul Colta: ioanpaul.colta@gmail.com

ISSN 1224-7316

Copertă: CĂLIN MAN

Tehnoredactare: IOAN DOREL RADU

Editura Mega | www.edituramega.ro

e-mail: mega@edituramega.ro

CUPRINS

- 9 **FELICIA ANETA OARCEA, IOAN PAUL COLTA**
În loc de prefață
In memoriam Onisim Colta (1952–2022)
- 41 **SORIN BULBOACĂ**
Canonici la Capitulul Orod (Arad) în secolele XII–XIV
Canonical in the Chapter of Orod (Arad) in the 12th–14th centuries
- 53 **OVIDIU PECICAN**
A doua versiune a Cronicii din vremea lui Matei Basarab (1640–1646)
The second version of the Chronicle conveyed in the Matei Basarab time (1640–1646)
- 61 **SORIN MITU**
Români și maghiari în Transilvania medievală: raporturi imagologice,
conviețuire etnică și conflicte sociale
*Romanians and Hungarians in medieval Transylvania: imagological relations,
ethnic coexistence and social conflicts*
- 87 **ANDREEA EMBER**
Les espaces cachés de Château de Maisons
The hidden areas of the Castle of Maisons
- 115 **ELENA RODICA COLTA**
Breslele arădene. Rânduieli imperiale și mod de viață
Guilds of Arad. Imperial ordinances and a way of life
- 121 **CAMIL PETRESCU**
Aspecte din presa românească bănățeană până la Marea Unire
Aspects of Romanian written media from Banat before the Great Unification

- 135 **ELENA RODICA COLTA**
Colecționari de cărți vechi din bibliotecile arădene
Collectors of old books from Arad's libraries
- 147 **MARIAN GHEORGHE**
Comportamentul nupțial al luteranilor din orașul Arad (mijlocul secolului al XIX-lea – începutul veacului XX)
The Nuptial behavior of the Luterans in the city of Arad (mid 19th century – early 20th century)
- 165 **MIRCEA MĂRAN**
Noi contribuții la biografia scriitorilor din familia Tințariu
New contributions to the biography of writers from the Tințariu family
- 175 **FELICIA ANETA OARCEA**
Profesorul-preot Nicolae Mihulin (1878–1941). Repere biografice
The professor-priest Nicolae Mihulin (1878–1941). Biographic references
- 185 **CRISTINA GUDIN**
Considerații privind învățământul românesc în anii Primului Război Mondial
Considerations regarding Romanian education during the First World War
- 199 **IOAN BOLOVAN, SORINA PAULA BOLOVAN**
Communication et diplomatie dans la tournée du général Berthelot en Transylvanie (1918–1919)
Communication and diplomacy in general Berthelot's Transylvanian tour (1918–1919)
- 211 **IONELA SIMONA MIRCEA**
Liceul „Mihai Viteazul” – primul liceu românesc de stat din Transilvania
“Mihai Viteazul” High School – the first Romanian state high school in Transylvania
- 231 **MARIN POP**
Din activitatea organizației Partidului Național Român din județul Arad în perioada 1920–1922
From the activity of the organization of the Romanian National Party from Arad county during 1920–1922
- 249 **LAURENȚIU-ȘTEFAN SZEMKOVICS**
Ordinul „Steaua României” conferit șefului contabilității Consistoriului Arad (1923)
The “Star of Romania” Order conferre on the head of accounting of the Consistory of Arad (1923)

- 259 **EUSEBIU NARAI**
Percepția cotidianului bănățean *Vestul* asupra relațiilor româno-franceze în luna aprilie 1931
The perception of the Banat daily Vestul (The West) on the Romanian-French relations in April 1931
- 275 **CLAUDIU SERGIU CĂLIN, MARIUS OANȚĂ**
Procesul intentat celor trei episcopi catolici acuzați de „spionaj în favoarea Vaticanului”: Augustin Pacha, Adalbert Boros și Joseph Schubert
The lawsuit filed against the three Catholic bishops accused of „spying for the Vatican”: Augustin Pacha, Adalbert Boros and Joseph Schubert
- 297 **ALEXANDRU ȘTEFAN**
RECENZIE – Sigiliile și practicile sigilare ale locurilor de adevărare din Transilvania și comitatele învecinate în secolele XIII–XIV
- 299 **MARIUS OANȚĂ**
RECENZIE – Arhidieceza Romano-Catolică de București (1948–1964). Structuri ecleziale centrale

RECENZIE

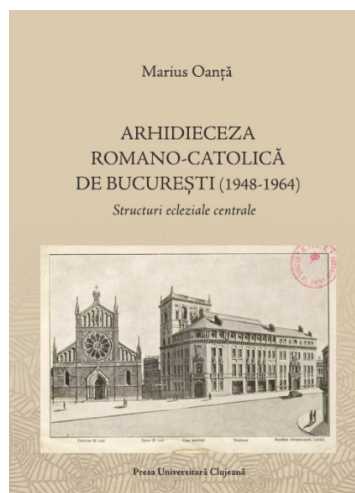
Arhidieceza Romano-Catolică de București (1948–1964). Structuri ecleziale centrale

MARIUS OANȚĂ

Modelat de școala doctorală clujeană, sub îndrumarea reputatului cercetător științific I dr. Stelian Mândruț, de la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române din Cluj-Napoca, cercetătorul independent, istoricul și arhivistul dr. Marius Oanță a elaborat în vara lui 2019 teza de doctorat *Arhidieceza Romano-Catolică de București (1948-1964). Structuri ecleziale centrale*, a cărei publicare s-a materializat doi ani mai târziu (2021), la Presa Universitară Clujeană din Cluj-Napoca.

O carte care suscită interesul oricărui cititor avizat, atras de trecutul și prezentul Bisericii Romano-Catolice, de presiunile și transformările suferite în perioada comunistă, de liderii care au opus rezistență ori de cei care au încercat să o „modeleze” noilor curente ideologice.

Arhitectura lucrării concepută și structurată în șapte capitole, cu subdiviziunile lor – Arhidieceza Romano-Catolică de București: descriere, întindere și evoluție numerică (capitolul I); Instituții concurente. Sacru versus profan – evoluția sistemului normativ în Biserica Romei (capitolul II); Transpunerea măsurilor impuse de Moscova în legislația națională (capitolul III); Situația canonică a Arhidiecezei Romano-Catolice de București (1948–1964) (capitolul IV); Problematica „jurisdicției” în dosarul de urmărire informativă I. 5001/4 (ACNSAS) (capitolul V); Membrii Aulei Arhiepiscopale din București (capitolul VI); Procesele intentate membrilor Aulei

Arhiepiscopale (capitolul VII) – susținută de o consistentă bibliografie, anexe și un glosar de termeni, propune, în cele 352 pagini, un demers istoriografic asiduu, unul de pionerat.

Exercițiul recuperatoriu și compensatoriu se circumscrie misiunii autorului de a decrifa istoria zbuciumată a Arhidiecezei Romano-Catolice de București din anii 1948–1964, ce coincide cu instaurarea regimului comunist în România. Și-a asumat rolul de istoric „modelator” a unui segment cronologic de istorie ecleziastică romano-catolică al unei instituții cu rol central, organizatoric, supusă represiunilor comuniste.

Prin radiografierea surselor arhivistice inedite, completarea și corijarea literaturii de specialitate, istoricul și cercetătorul Marius Oanță a efectuat, după cum sublinia coordonatorul științific Stelian Mândruț în prefața acestei lucrări, „un exercițiu factual și interpretativ în spațiul cuprins între confesionalitate și actualitate, exprimând un anume tip de mesaj profesional strădania de a redacta un text, decent explicit și rațional”.

Acribia cercetătorului Marius Oanță se identifică nu numai în structurarea și atenta abordare a subiectului propus, dar și în selecție riguroasă a surselor bibliografice – arhivistice, istorice, drept canonic, memorialistică, morala creștină –, reușind nu numai o cercetare interdisciplinară, ci și o deslușire a subtilității discursurilor autorităților perioadei respective, fie ele laice ori ecleziastice. Printr-o revoluționare a metodologiei de abordare, autorul „a dezvoltat o viziune lucidă în legătură cu antinomia dintre coerciția oficialităților și rezistența spirituală a Bisericii Romano-Catolice, cu corolar în corectetea moralei creștine, specifică pleiadei de ierarhi martiri, atât din cadrul structurilor centrale ale Arhidiecezei de București, cât și a altora din țară”¹.

O apariție editorială de excepție, îndrăzneță, despre o istorie recentă a Arhidiecezei Romano-Catolice de București (1948–1964), care a lăsat urme adânci în conștiința contemporanilor.

Felicia Aneta Oarcea*

¹ Stelian Mândruț, „Prefață”, în Marius Oanță, *Arhidieceza Romano-Catolică de București (1948-1964). Structuri ecleziale centrale*, Presa Universitară Clujeană, 2021, p. 19.

* Dr., istoric-muzeograf, Complexul Muzeal Arad, felly_oarcea@yahoo.com.